CL. V. MARCI AURELII SEVERINI, IN REGIO NEAPOLITANO GYMNASIO CHIRURGIÆ ET ANATOMES PUBLICI PROFESSORIS

EPISTOLÆ DUÆ:

ALTERA

DE

LAPIDE FUNGIFERO:

ALTERA

DE

LAPIDE FUNGIMAPPA,

PUBLICI JURIS ITERUM FACTÆ ET ORBI LITERATO CURIOSO EX BIBLIOTHECA SUA COMMUNICATÆ

à

F. E. Brückmann, Med. Doct.

ACAD. CÆSAR. NAT. CUR. ET SOC REG. SCIENT. PRUSS. COLLEG. PRACTICO OLIM BRUNSVICENSI, NUNC GVELPHERBYT.

Gvelpherbyti, MDCCXXVIII.

Cum figur. æn.

Viro

Maxime Reverendo, Doctissimo atque clarissimo

DNO. DNO.

LEO. DAV. HERMANNO,

Verbi Divini Ministro Maslensium in Silesia vigilantissimo, fidelissimo,

Medico animarum humanarum egregio, Rei literariæ & scientiæ naturalis fautori summo,

Curiosarum rerum naturalium, præsertim ad Regnum minerale spectantium, collectori indefesso & æstumatori argutissimo,

Cujus peculiari liberalitati Museum nostrum varia egregia figurata Silesiaca debet & in memoriam curiosis monstrat,

Officiose & peramanter

Breves hasce Marci Aurelii Severini Epistolas

D. D. D.

BRÜCKMANN. Med. Doct.

LECTOR AMICE!

CUm haud ita pridem Marci Aure-
lii Severini epiſtolæ duæ de lapide
fungifero & fungimappa, ſcriptulum
quoddam certe rariſſimum, ad hiſto-
riam naturalem lapidum & fungorum
pertinens, quod multis in bibliothecis
& publicis & privatis fruſtra adhuc
quæſiveris, in manus noſtras pervene-
rit; ſuaſu & rogatu quorundam curio-
ſorum & hiſtoriam naturalem fnngo-
rum & lapidum in delitiis habentium
id publici juris facere & prelo ſubmit-
tere non retrectavimus. Lapis Fungi-
mappa dictus, quem clariſſimus autor
in præſenti tractatulo delineavit, in
haud ita multis reperitur & exſtat re-
rum naturalium gazophylaciis; qua-
propter dubio procul rem maxime
gratam præſtabimus iis, qui parum vel

ni-

nihil, nec quod ad nomen, de eo lapide & fungo in Collectione librorum suorum, perpauci enim auctores mentionem ejus scriptis suis injecerunt, invenire possunt. Utere mecum hoc, Lector amice, vale & fave

Tuo

Dabam è Museo Gvelpherb. d. 8t. April. 1728.

BRÜCKMANNO. D.

MAR-

MARCI AURELII SEVERINI

Ad Cl. D.

MICHAELEM RUPERTUM BESLERUM ARCHIATRUM NORIMBERGENSEM

EPISTOLA

DE LAPIDE FUNGIFERO.

On injuriâ, quantum video, Cl. Michaël Ruperte Beslere, curiosa tuum incessit animum cupido noscendi, quæ natura sit Lapidis cujusdam, qui suâ quasi alvo fœcunda teneras & perennes, nec non edendo probatas edit cartilagineas & orbiculatas placentulas, quas Fungos appellamus.

Prudens & digna Philosopho admiratio, & digna de lapide Fungifero inquisitio.

Scitum & insolentem naturæ lusum, miram & incomparabilem metamorphoseos speciem, quam neque in suis memorandam reliquisset, si novisset, Ovidius: verùm inter primas & nobilissimas fortasse recensuisset. Nam quid illud est profectò, squalens & aridum corpus naturâ madidum germen educere, solidam & densam massam levem & raram, qualis certè Fungea est, substantiam expromere? item de fatua & inepta gleba gustu suavem & commodam escam efferri? Denique quid illud est, de informi montis cuiusdam segmento conformatum in pilei modum prodire concrementum? Unde igitur, & quibus venarum ductibus, quo motore, vel quo conformatore proveniant in dies nobis ante notata fœtabula? Hæc quippe singula citra nonnullam admirationem fieri notarive non possunt. Quapropter & nos, tuos amicos, qui circa Fungarios istos tractus versamur, Beslere sagacissime, qui pleraque referremus, quæsivisti. Nos verò Tibi pleraque etiam, quæ comperimus, ea de re enunciabimus gratuitò. Utinam autem aut naturam hanc penetrare, aut exactæ tuæ intelligentiæ satisfacere parte, non dico equidem omni, sed plurimâ queamus. Veruntamen certum illud est, si quæ nostra est animi sagacitas, si quæ ingenii perspicacitas ad res novas & reconditas acriter investigandas, hanc nos pari cum promtitudine cunctam Beslero nostro expostituros. Nec mora igitur, age, dicamus ad hunc modum. Lapis, quem vulgo Fungiferum appellant, tam oppidò obscuram, tamque retrusam naturam nactus est, ut ne etiam nomen unum apud o-

Non indigna recitatu Fungea metamorphosis.

Scribendi ratio.

Argumenti difficultas.

omnes retinuerit, aut uni tantùm generi relatum fuerit. Aliis nempe volentibus Lyncurium, aliis Electrum, aliis Tuber Fungarium, aliis Lapidem Fungiferum: quæ ſuo nomina loco mox explicabimus. Interim multorum opiniones, & varias de ipſo ſententias, exponemus. Primus prodito Matthæus Silvaticus, qui in Pandectis ſcripſit hæc: *Lapis Lyncis apud Evacem fit de urina Lupi Cervarii micta, in montibus coagulata: qui in domo ſervatus generat optimos Fungos ſupra toto quolibet anno. Valet contra dolores ſtomachi, icteritiam, & fluxus ventris.* Secundus accedito Hermolaus Barbarus, qui in Corollario ſuper Dioſcorid. 698. ſcripta reliquit hæc: *Oritur & è ſaxo i. e. lapide Lyncurio, ſive Lyncæo vulgari voce dicto, Fungus admirabili naturâ. Præciditur hic in eſum, & alius ſubnaſcitur anno toto. Pediculi pars relicta duratur in ſilicem: atque ita ſemper creſcit lapis reſtibili fœcunditate: nec credidimus antequam domi natos ita manducavimus.* Hermolaum ſecutus videtur & Andreas Cæſalpinus, Romanus profeſſor, qui lib. 2. de Metallicis cap. 45. *Lapis*, ait, *Lyncis apud Evacem fit ex urina Lyncis, qui vulgo Lupus Cervarius vocatur. Hæc micta in montibus coagulatur in lapidem. qui in domo ſervatus gignit optimos Fungos ſupra ſe toto anno. Valet contra dolorem ſtomachi, icteritiam, & fluxus ventris.* Dioſcorides vanum putavit ex urina Lyncis Lyncurium appellatum fieri, ſed Electrum eſſe. Cui conſentire videtur Strabo lib. 4. Theophraſtus tribuit Lyncurio Fungos ferre. Hodie Neapoli notiſſimus eſt lapis, qui domi aſſervatus, ſi irrigetur, Fungos fert

πολυωνυμία.

Silvatici pronunciatio.

Hermolaus Barbarus

Andreas Cæſalpinus.

fert toto anno: de quo Hermolaus explicavit. Ad hos omnes non præteribitur Julius Cæsar Scaliger, qui in lib. exotericarum Exercitationum de Subtilitate ad Cardanum, Exercit. 87. lemmate inscripto de Lapide Fungifero scripsit hæc: *privata lapidis natura inter admirabiles referenda. Is apud Romanos magno in precio est. Unum vidimus Neapoli, quo in Regno traduut inveniri. Crusta cassa est: ea terræ dodrante operta, aspersaque tepida irroratione quarto post die fungos edit.* Et Petrus Andreas Matthiolus in Comment. 78. lib. 4. Dioscor. scripsit hæc: *Neapoli inventi sunt Lapides, qui defossi, & in cellas vinarias translati, terra aliquantulum operti, & subinde aqua tepida inspersi, intra quatriduum fungos non ingratos procreant. Nos Romæ & Neapoli vidimus.* Taceo quod & Philippus Ulstadius lib. de Sensibilibus cap, 33. paucis meminit, quod Neapoli ex quodam Lapide fungi generentur. Ad nostræ gentis scriptores nunc venio, id est ad primum Janum Baptistam Portam μεγαλογραφῆ: qui cùm in Lib. 10. suæ Villæ discrevisset genera Fungorum, tandem postremum ait: *è saxis nascitur: præciditur ad esum: alius subnascitur: sæpius novos producit restibili fœcunditate: septem diebus conficitur: sexies in anno demetitur: terræ dodrante operitur Neapolim afferuntur ex Vesuvio monte Lapides, Abellinum ex Parthenio monte: in Apulia ex Gargano & altioribus montium partibus. Nam saxa, ubi semel produxisse vident, suffodiunt, & venum exportant. Nascuntur aliquando non pileati, sed turiones, ut asparagi & in ramos divisi.* His Portæ decretis subscripsit prompté Carolus Clusius in Ope-

Iulius Cæsar Scalig. — *Matthiolus.* — *Philippus Vlstadius.* — *Bapt. Porta.* — *Carolus Clusius,*

pere Rariorum Plantarum, Tractatu, qui est de Fungis, authore illo δειὰ πάντων καὶ παντάπασιν vocato. Qui rursus Porta & Lapidi Fungiferi meminit in lib. 6. Phytognomonicōn cap. 26. dicens: *Fungus est in saxis nascens, ab aliquibus Lyncurius dictus, miro experimento frangendis calculis. Quippe umbra siccatus, contritus, potusque jejuno cum urina veteri ita renes expurgat, ut nunquam in eis calculi regenerentur: frequenter à nobis usque ad admirationem expertum.* Portæ succedit proximus Ferrandus Imperatus, qui cap. 5. quod est *de Tuberibus Fungariis*, subdidit: *Sono li Tartuffi di cibo più duri & più fibrosi, & nella grandezza molteplici: onde se ne veggono al peso di libre cento. Producono li Fonghi nella primavera, & nell' autunno. Da alcuni si tengono sotterrati, bagnandoli moderatamente per raccoglierne li Fonghi, percioche dall' humore soverchio s'ammarciscono.* Et cap. 6. quod est *de Fungis* pag. 73. eo proposito titulo quod est *de Fungo Petræo* subnexuit hæc: *Il Fongo intiero, la cui testa dalla parte sottana hà partimento di colore impagliato, ottimo á cibo.*

Carolus Clusius.

Fungi hujus petrigenæ mira vis lithotriba.

Ferrandus Imperatus.

Ita quidem isti omnes. Quorum priores duo, Barbarus inquam & Cęsalpinus (porrò Silvaticum quid memorem?) cum minore, quâm nostri, laude (verbo absit invidia) rem exegerunt. Nimirum loci productioris testatio quantum favit proximis; tantumdem longinquos absoluta rei notitia fefellisse potuit. Ferrandus enim Imperatus etsi verè scopum non attigit; non tamen longè abiit ab una rei natura. Nos igitur pleniorem interdum addemus demonstrationem,

Ex omnibus arbitris quis præferendus.

Testificatio potior proximorum incolarum.

nem, quam ætiologia miniſtret; ſi priùs tamen de Tuberibus Terræ conceſſeris ut dicamus. Horum admirabilis natura viſa eſt Plinio lib. 19. cap. 2. tum quòd ἀυτομάτως quidem, i.e. ſponte ac ſine ſemine naſcantur: tum quòd nulla nedum radice vireant, ſed neque fibris aut capillamentis nixa, præterquam circundata, nec utique extuberante loco in quo gignuntur, aut rimas agente: neque ipſa terræ cohærent. Cortice includuntut, ut planè nec terram eſſe poſſimus dicere, nec aliud quàm terræ callum. Excedunt ſæpe magnitudinem mali cotonei etiam librali pondere Creſcant, anne vitium id terræ (neque enim aliud intelligi poteſt) eâ protinus globetur magnitudine, qua futurum eſt; & vivantne, annon, haud facilè arbitror intelligi poſſe. Putreſcendi enim ratio communis eſt iis cum ligno. Lartio licinio Prætorio viro; jura reddenti in Hiſpania, Carthagine paucis his annis ſcimus accidiſſe, mordenti Tuber, ut deprehenſus intus denarius primos dentes inflecteret. Quo manifeſtum erit teræ naturam in ſe globari: quod certum eſt ex iis, quæ naſcuntur, & ſeri non poſſunt.

Admiranda hypotheſes Plinii.

Hæc quidem omnia Tuberum arcana Plinius non tam videtur ex natura interpretatus, quàm admiratus: ita nos intricavit potiùs quam extricavit, Tuberûm genus, cauſas, ortum, naturam veriùs memorando, quàm enarrando. Utinam igitur in tanta creandæ rei caligine, in tanta τȣ̃ φύματος obſcuritate lux aliqua affulſerit nobis; ut ſatis cauſas deſcribere queamus. Deſcribemus autem hoc pacto.

Plinii perplexitas.

Porrò mihi rectè feciſſe videntur Antiqui, quorum pri-

Antiqui.

primus Homerus eſt, qui voluerunt, grandem cœlitus á Jove & Superis aduſque terram admiſſam catenam, quæ rurſus ad ſuperiora reflectatur: per hoc indicantes ſpectabile regimen â ſuperioribus in inferiora, quorum optimi ductus ad ſupernorum proviſionem referantur. Nullam enim ſine cœleſtium illuſtratione fieri vel terris vel ſubtus procreationem poſſe certum eſt. Indeque Ariſt. Lib. 1. Meteor. Cap. 2. pronunciavit, inferiorem hunc mundum contiguum debere ſuperiorum lationibus, ut inde omnis virtus gubernetur. Hunc aſtrorum & cœli cum inferioribus conſenſum neque ſub terris latitans natura præteriit. Verùm admirabilis & ſuſpicienda eſt cum maximè συντιμωρία in hanc ſedem: quæ conſtat ſanè fontium ſcatebris, metallorum theſauris, lapidibus multigenis, radicibus altè penetrantibus, beſtiolis ὀρυκτοῖς i. e. foſſilibus vocatis piſcibus animalibus denique pluriformibus, & nullà luce gaudentibus, ad ſummam creatis viventibus aut non viventibus corporibus variis. Inter quæ Tubera & Miſy hiſtoriæ noſtræ portio ſunt. Quibus Tuberibus privatim credidit antiquitas (inquit Marcellus Virgilius in Dioſcoridem) cognationem aliquam cum cœlo eſſe: nec niſi tonante Jove naſci. Quod Satyrographus bellè notavit, dicens:

rum & Homeri mythologia.

Miſy.

Tuberum ex cælis hauſtus.

& facient optata tonitrua cœnas
Majores.

Quamquam tonitruorum haud eſt verè producere Tubera iſthæc, verùm cauſas productrices ſecum quaſi convehere, & convehi demonſtrare, ſi quiſpiam interim hæc rectè norit agnoſcere. Nimirum fre-

frequentibus nubium complosionibus aëre plurimùm diffracto, deciduis affatim imbribus terrâ non irrigatâ quàm gravidatà, (Plutarcho Conviival. 4.) variis ventorum flatibus internè externè mundo inferiore commoto, corporum humores spiritusque omnes subinde cientur, ac nova rebus temperamenta indantur oportet, fiatque ut singula gestiant in generationem. Quo non miremur, roris matutini lento guttatu gratiorem ac suaviorem herbam pecoribus adolescere. Magis miremur Iridis, alioquin θαυμαντιάδος suapta naturà mirandæ conflexo in terras arcu jacentem omnem plagam divino quodam halitu compleri. Cui, sicut ait Virgilius, comparari suavitas nulla possit.

Admiranda Iridis cœlestis ἐπιφανία.

Hac igitur, quam modò descripsimus, per tonitrua corruscantia, per imbres ingruentes, per flatus irruentes, per Jovem fulminantem factâ mundi quassatione, factâque mutuâ caloris & frigoris collisione, non quati, & non commoveri undique terra non potest. Quæ verò intra terram sunt, itemque novum sui modum motumque concipiant necesse est: sic ut continuò modificatus humor genitali jam œstro excitetur, & spiritu vivifico occupetur. Est hic materiæ apparatus permagni quidem ad generationem momenti: verùm nonnihil detrimenti patietur, nisi ad hunc omnem naturæ apparatum accedat à natura tantopere ætheris afflatus, ac Solis φερεσβίου radius. Cujus vis, ne vivam, exprimi si potest quàm plenè vivificet, vegetetque omnia: præsertim cùm ad binas Zodiaci sedes & puncta, ut loquuntur, consederit: terrasque de bi-

Marcel. Virg. dictum.

Dictorum complexio.

Solis accessus necessarius.

Solis stationes præstantissimæ.

nis

nis his quasi speculis prospexerit: quæ sunt videlicet Tauri & Libræ stationes. Quarum quæ Taurina longè potior est aptissima, mehercules, & splendidissima regio: qua consistens optimus Planeta terras fœcundat inexplicabilibus planè modis. Sed hoc tamen explicare nixus est ornatissimus Petrarcha per hoc suæ linguæ poëmation.

Franc. Petrarcha de Tuberib. professio.

Quando il Pianeta, che distingue l'hore,
Ad albergar col Tauro si ritorna,
Cade virtù da l' infammate corna,
Che veste il Mondo di novel colore.
Et non pur quel, che s' apre à noi di fuore,
Le rive e i colli di fioretti adorna,
Ma dentro, dove giammai non s' aggiorna
Gravidosa di se il terrestre humore:
Onde tal frutto & simile si colga.
Così costei che tra le donne è un sole
In me movendo de begli occhi i rai,
Cria d' amor pensieri, atti, e parole:
Ma come ch' ella li governa e volga,
Primavera per me pur non è mai.

Egregiè quidem Tuscus Poëta. Qui tamen utinam adjecisset pleraque nobiliorem effectorem indicantia, cujus fortassis notitia desideratur; magno nos certè labore levasset, atque operæ precium quoque maximum fecisset. Verùm quia cunctas naturæ subtilitates plenè non exequuntur Poëtæ, nisi se physicos, ut Empedocles & Lucretius, ex toto profiteantur, quemadmodum Vida & Castelvetrus nobis aperuerunt in Poëticis; propterea nos, quibus sua & constituta hæc est professio, profundiore hac &

Poetarum in physicis mutila ἑρμηνεία.

tota causarum dissertatione non abstinebimus, sed illam exordiemur. Missis nonnullorum opinionibus, quæ referuntur ab Alphonso Ciccarello Mævenate Libro *de Tuberibus* Cap. 5. primùm cum Hieronymo Cardano, qui in operis Subtilitate Julio Cæsare Scaligero interprete in Exercit. 180. visus est censuisse è nivibus à calore putrido colliquatis secerni terrenum humidum, quo Tubera progignantur. Quamquam hæc meo quidem judicio haud Cardani fuit opinio: verùm huic adscripta. Adscripsit, inquam, hanc Scaliger nescio quo animi furore instigatus ac juratus adversarius generationem Tuberis Cardano, qui neque per somnium, Juppiter, isthanc rem novit. Injuria autem sic liquidò & contumelia sic iniquè inusta est Cardano, ut à bono quocunque viro & æquitatis studioso non videatur sustinenda. Et eo ampliùs, quòd cum ironia & improbis dicteriis commissa est injusta animadversio. Nostrum igitur esto, Beslere, re ut expensâ πολυμαθῆ τὸν ἄνδρα vindicemus: qui Lib. 9. Subtilitatum hæc proposuit conceptis suis verbis: *Putredo etiam, ut dixi, omnis calida est; ob id Tubera nascentia nives in directo superstantes colliquant. Calor enim putridus, dum terreum quoddam humidum secernit, radices gignit sine germine, quæ Tubera vocatur. Contraria ratione cum frigidam & humidam tenuemque materiam concoquit, germina sine radicibus emittit, quæ Fungos vocamus.* Hæc ille. In quorum ambitu omni vides subtilium scriptorem nihil meminisse generationis Tuberum; verùm attigisse solùm partim propriam putredinis naturam, quæ est

De causis Tuberum Scaligeri professio.

Cardano per Scaligerum imposita injuria.

Ab improborum contumelia vindicandi viri innocentes.

Cardani propositio expensa.

ca-

calida, atque halitu caloris putridi diſſolvit nives incumbentes, partim philoſophatum de diorasi inter bulbum Tuberis & umbellam Fungi. Tubera verò tantum abeſt ut in ſe ipſa nivium recipiant actum Cardano; ut hæc ipſa ſint, quæ nives commoveant & diſſolvant. Hæc quidem apertis verbis & illuſtri oratione complexus eſt Cardanus. Ad certitudinem autem & integritatem ſermonis quid quæſo deſiderabitur, quando difficilis interpretator ambigua hæc verba & incommodam dixit orationem? Item quæſo quid ironice ſubſannatum? quod acutè conſtituerit Cardanus cum natura, ut ex craſſa materia radicem & minus craſſa minùs item craſſum videlicet ſtipitem procreârit? Tertiò, quæſo ſubtilem Æſtimatorem eo quo Cardani verbo è liquefactis nivibus fieri Tubera primum intellexit? Imò nos primùm per Scaligerum è liquatis nivibus fieri Tubera intelleximus. Ex Cardano ego Severinus, & Alphonſus Ciccarellus, ſcriptor Tuberum primus capp. 5. & 10. facilè intelligimus, caloris putridi halitibus fieri, ut nives diſſolvantur, & parùm diu cohæreant, ubi Tubera conſiderunt. *Nimirum*, inquit idem Ciccarellus eodem cap. 10. ſub finem: *ova cruda, poſita per diem naturalem inter Tubera, adeo eorum odore ſaporifico imbuuntur, ut vix comedi poſſint. Et hoc profluit ex eorum calida temperatura, ex qua effumat vapor ille calidus, qui propter ejus partes tenues & calidas ova penetrat &c.* Ubi verò Scaliger argumentatur, quòd frigore nihil ineptius ad generationem: & deinde, quòd in Hiſpania, ubi rariſſima ac minima frigora, in Aphrica, ubi nullum frigus, nullæ nives, plurima, maxi-

Vacuus à Scaligeri calumniis Cardanus.

Ironia Scaligeri caſſa.

Experimentum Ciccarelli.

ma, optima Tubera generantur; ubi, inquam, hæc objectat? cum umbris & cum sua phantasia videtur maximus homo colluctari. Cum umbris quoque colluctatur i. e. vaniloquè & supervacuè argumentatur, memorans Plinium haud ex nivibus, sed imbribus ac tonitribus dixisse Tuberum proventum uberiorem. Candidus autem si velit esse Scaliger & ingenuus, qualis ut sit, virum generosum decet; non accipiet, ut sonant, Cardani verba: quibus propositum est: sine radicibus stipites oriri Fungorum. Nimirum sine radice corpori proportione respondente voluit nasci Fungos, non sine omni radice. Porrò si semine Fungi gaudent, ut eruditissimus Porta demonstravit, & radicis quoque non erunt expertes: & non expertes profectò perhibet Cardanus. At Cardanomastix, qui verborum ambiguitatem & inconditam orationem accusavit in æmulo suo, videat, oro, quàm ambigua sint verba, quàm incondita oratio sua, qui dixit; *Fungi verò vel sine radice videntur, vel etiam sunt, nisi vetustissimi.* Quantæ enim in his paucis ambages, quàm multa obscuritas, nemo non agnoscit. Quoniam verò neque perspicitur hic Scaligeri consilium aut sensus, nec quò verba dirigantur, aut quid tum omnis oratio tum hujus particulæ conficiant, hanc ego rem in silentio transigam, imò cætera multa. Nam nolim equidem Scaligeri censor videri, qui Cardani censor ita efflictim gavisus est esse. Illud tamen hic adnotare velim & monuerim hoc exemplo, ut viderint edocti omnes, Subtilitatum Subtilis accusator ne qualis in hac una re fuit, talis & in cæteris se gesserit omnibus plerisque. Sed nos ad in-

Cum umbris Scaliger colluctatur.

Cardani verba minus candidè Scaligero accepta.

Radices Fungis non ex toto abnegatæ Cardano,

Crimine ab uno suspectus Scaliger & aliorum multorum.

institutum ſermonem noſtrum redeamus. Monſtratum à nobis eſt in Libro de Viperæ Natura, Veneno, Medicina, qui *Vipera Pythia* inſcriptus eſt, ſpiritum fermentatorem ſummo conditoris conſilio & providentiâ, totà rerum, quæ ſub luna eſt, univerſitate diffuſum, Mercurio relatum Hermeticorum θαυματȣργὸν, omnifabrum, incrementi largitorem, perfectorem, conſervatorem, amplificatorem: nempe penetrandi vi, agendi celeritate & vehementia, functionum varietate præſtabilem medium aut ambiguum inter primas energeticas qualitates, & harum compotem utrarumque caloris decantati vires longè exuberantem, ἀυτοκίνητον καὶ ἐνεργȣ̃ντα ſui cujusque receptaculi: cujus ſpiritûs præcipuum eſt inquiete donati perpetua hanc aliis implacidè excitare, neque cuiquam ἀθορίβως καὶ ἀπραγμόνως adſtare: ob id acoris aſſidui inctructum miniſterio: quod facultatis & dignitatis eſt argumentum, non putredinis derivamentum. Hujus omnem ſummam & rationem fuſè expoſuit Petrus Caſtellus, amicus noſter, & Naturæ conſultus maximus in 4. & 5. ſuarum *Epiſtolarum* Tomi primi. Neque enim hoc loco nos ſpiritus παντοκράτορος plenam & amplam demonſtrationem deſcribere vel neceſſum eſt, vel epiſtolæ breve præſcriptum permittit. Dicam tantummodo de ſuo circa Tuber ergaſtirio. Spiritus hic cœlo demiſſus, & tenuitate ſua ſub terras transmiſſus, in humentem pinguemque terræ portionem inſinuatus per acorem, qvi comes ſuus & miniſter eſt, rapit ab arenti terræ portione, in unum cogit & contrahit abreptum per fermentum ſuum quoddam in globum

Spiritus fermentatoris vis ſumma.

Spiritus fermentatoris proprietas præclara.

Acor aſſiduus ſpiritui ζημωδεῖ.

bum à Plinio notatum conformat, ſpirituque afflatum ſuo vivam & vegetam reddit in eam, quæ Tuberis viſitur, formam. Conceptam benè ſententiam neſcio verbis expreſſerim aut explicarim. Tantùm illud mihi perſuaſum eſt, indicata hàc ratione facilè & omnem Plinio admirandi cauſam ademtam & ſingulis admirationis ſuæ capitibus ſatisfactum iri. Primùm enim ſpontaneus exortus nihil mentem angit: quando non per ſe Tuber, ſed altiſſimi ſatoris miniſterio prodit in lucem. Seminis autem neceſſitas nulla eſt, defectum hunc ſupplentibus ejus viribus, ſatore τῷ κυρίῳ per Hippocratem Lib. de Flatib. vocato. Quamquam & his ineſſe ſemen prodit Jo. Bapt. Porta Lib. 6. Phytognomonicῶn cap. 2. per hæc: *è Fungis ſemen perbelle collegimus exiguum & nigrum in oblongis præſepiolis vel liris latens, è pediculo ad pilei circumferentiam protenſis: & præcipuè ex illis, qui è ſaxo proveniunt: ubi decidente ſemine perenni feracitate ſeritur, & pullulat.* Falſo igitur Porphyrius Deorum filios Fungos & Tubera dixit, quod ſine ſemine provenirent. Sic in Tuberum corticibus, ut in cupreſſi pilulis, nigrum etiam latet ſemen. Ob id in ſilvis, ubi ſæpius prodierint & computruerint, ſemper proveniunt, & locis ubi corticum lotura vel cortices projiciuntur ſæpe nata vidimus. Nec deſunt ex antiquis, qui ſementicia origine naſci crediderunt. Sed non operæ precium duximus omnia proſequi. Quapropter conſultò omittimus, cum præſertim in memoria nunc alia non habeamus. Aliter quoque reſponderis cum Athenæo Deipnoſophiſtῶn Lib. 2. quo de Tuberibus diſſerente, *Sunt*, inquit, *qui è ſemi-*

Satis ſit unicè Plinio noſtra via.

Fungis ſemina eſſe compertum Portæ: item τῷ ἐμπεπτερομύκητι.

Fungi malè Deorum filii.

Ex Athenæo producta ratio noſtra.

ne ortus ſui principum habere opinentur: deinde ſubdit: *iu Mitylenæorum quidem littore non antea gigni memorant, quàm imbre copioſo ſemen deferatur à Tiaris: loci id nomen, in quo multa generantur.* Athenæum vero ſeqvutus Hieronymus Cardanus lib. 2. de San. tuen. cap. 43. *Tuber,* ait, *in aliquibus regionibus, veluti Mitylenis, etiam ſeritur, & irrigatur: ut non dubium ſit illa augeri, Terra enim extuberat, ſcinditurque ut quidam dicunt.* At neque radix ulla deſiderabitur viventi, cujus tota ſubſtantia radix eſt, Joanne Coſtæo teſtante Lib. 1. de Univerſ. Stirp. Nat. cap. 10. ſicut Fungorum una ſuperficies ſpectatur. Quid, quod craſſitudine ac pinguitudine ſua vivit in annum, tantum ſi in udo matris ſuæ ſinu foveatur & conſervetur nativo? Sic quod terræ cohæreat alendo neceſſum non fuit: quemadmodum neque etiam neceſſum eſt herbę Aloës, Scillæ, Pancratio, & aliis pleriſque ſtirpibus, etiam extra foventis terræ complexum viventibus. Quid, quod neque exploratè contenderit quiſpiam, neque certò negaverit radices omnes fungifero. Quandoquidem & breviculæ radices ac fibræ nonnullæ capillares dependentes à corpore iſthoc extant, ſi recte adverteris. At neque aliter fieri poteſt: ſi quidem hæc terræ germina vivere demus. Qui vivant enim, è terra niſi trahant? aut qui ſine radicibus ullis aut harum fibris trahant? Quam & Cardanus attigit rationem lib. 2. de San. tuen. cap. 45. *Naſcuntur,* inquit de Fungis agens, *ſepultis lapidibus quibusdam latis menſarum modo, quos in Samnitico agro inveniunt, quatuor digitorum altitudine ſub terra: inde aqua inſperſa intra quatuor di-*

Tuberis ſubſtantia tota radix.

Auxeſis ad confirmationem.

es

es abundant in nemoribus, & celerem ortum habent. Calore enim indigent ſicciore, ob id lapides illos exuſti quippiam habere convenit. Præceps enim Fungorum generatio, ac quaſi absque radice, nihil enim ſine ea. Si enim alimentum trahit, ſi vivat, aut augetur: etiamſi non vivat, a terra trahit. Oportet autem id, quod trahit, & a quo trahit conjunctum eſſe. Pars autem quæ jungitur, radix eſt. Hæc Cardanus. Per quod validum argumentum apparet, minùs rectè ſenſiſſe Plinium, quòd nulla nedum radici, ſed neque fibris aut capillamentis nitantur hæc prægnantis terræ fœtabula. Non extuberat, nec rimas agit locus, in quo gignuntur, quia ſuavior eſt hæc Tuberis concretio atque eductio per divinam opificis manum, quàm ut aut verrucas terram recipere, aut diſrumpti lateribus oportuerit. Quamquam & hiare terram, qua ſub concreta Tubera fuerint, obſervatorum plerique teſtantur, & Imperatus. Quod ad extremum corporis habitum: laxa non fuerunt, cortice vel friabili, ut terreſtris omnino portio viderentur. Siquidem tranſmutata per vim fermentatoris maximi terra callo quodam ſunt obducta; quòd omnium natura conſtantium commune ſit duriore integi tegmine ad ſui δευπσάθειαν & conſervationem. Credidit Plinius Tubera *terræ vitium*: quod *ſtrumam* interpretatus videtur Marcellus Virgilius; *Terræ* dixit *Lepram* Georgius Pictorius in 3. de San. tuen. Dialogo. Sed nihilominus mihi magna videtur rei dignitas & perfectio: quæ ἐντελέχεια ſpriritûs ζημώδεȣς vi viſitur. Sic aliud quàm vitium, quod opinabatur Plinius, Virgili-

Rimas & verrucas qui non commoveant Tubera terræ.

De cortice philoſophatio.

Terræ vitium Tubera non ſunt.

li-

lius, & Pictorius, intelligi poteſt. Falſum ergo, quòd communis cum ligno putreſcenti materia faceſſat in Tuber. Quippe cùm morbus ligneæ parti marcor is ſit; eſt perfectio & nova Tuberis dignitas formari raptim in eam formam & rationem, quam dixi, plus quàm Dędaleá ſpiritûs architectatione.

Tuberib. non qui Lignorum communis eſt marcor.

Vivant, an non vivant, quærit ambigitque Plinius. Sed nos vegetalem vitalemque ſine controverſiæ metu ſentimus: ad annum tamen ævum ejus omne conſtitutum eſt, tum ex ipſo Plinio, tum ex Athenæo. Ariſtoteles etiam lib. 2. de Plant. cap. 1. & lib. 4. de Part. animal. cap. 5. Theoph. lib. 8. de Hiſt. Plant. cap. 1. & 9. Dioſc. lib. 2. Medicæ Mater. cap. 139. & lib. 4. cap. 78. & Gal. lib. 8. Simpl. Tubera in Stirpium genere cenſuerunt. Quod etiam oſtenditur, quia quæ per ſeſe augeſcunt atque excreſcunt, hæc vivere ſunt comparata: atqui Tubera per ſeſe, i. e. accreto converſoque in ſui naturam alimento, quaqua velis dimenſa, excreſcunt. Præterea, Baptiſta Porta authore, Tubera emittunt ex ſe turiones, quales aſparagi ſunt. Scaliger verò teſtis eſt de Tubere cum unico folio: quod oſtentare potuit pleriſque omnibus in muſeo aſſervatum ſuo. Denique quemadmodum Spongiæ marinæ poſt animantis non commeritam abſolutam vivendi rationem ſuâ non carent vitâ; ad eum fermè modum Tubera poſt legitimas plantas neq; ipſa deſiderant plantarum vitam.

Vegetale Tuber eſt extra controverſiam.

Protinus globetur eâ magnitudine, qua futurum eſt, difficile non videtur ſpectanti vires cumulatiſſimas & actionem citiſſimam valentiſſimamque ſpiritûs effectoris, qui maſſam omnem uno ſimul actu fer-

Moles Tuberum non adeo miranda, ſi vim effectricem

Spiritus ζημώδεκς spectes.

Concreta ut ἑτερογένη cum Tuberibus corpora.

Discreta Fungis Tubera.

Optima.

Locus proprius.

fermentando, & abstrahere materiam, & conglobare, & incremento suo statim donare, & obducere, & perficere simul semelque valet. Quo fit, ut non miremur sexaginta usque libras pependisse Tubera. Lartio Licinio Prætorio viro, ut Plinius lib. 19. cap. 2. refert; mordenti Tuber, deprehensus sub dentibus est denarius. Ferrando vero Imperato lapilli concreti sunt observati: ea de causa eoque principio, quòd spiritus fermentator per festinationem, & cœco interdum consilio agens, fermentando simul materias abripuit, atque adeo heterogenem radicem fecit. Ita admirationem omnem, si æquo animo ferat, exhausimus Plinio: ita quæ Tuberum sit procreatio naturaque omnis brevi per cunctas fermè causas ostendimus. Sublatiore autem aliquanto ratione quasi sensui propinquiorem definitionem requiras: hac nulla melior, quàm quæ producta est à Cl. Fortunio Liceto, Philosopho tempestatis nostræ summo lib. 3. de Sponte nascentib. capp. 3. 4. 5. eo maximè legenda, quòd monstrat acutissimè syngeneam & univocam hanc procreationem esse. Præstat nunc Tuberosi corporis partitiones & observationes, quæ nobis extant, expromere. Primùm autem à Ferdinando Ponzetto Cardinali Lib. 2. de Veneris cap. 23. prodita sunt hæc. Tubera similiter vocata tantùm ea, quæ sunt veluti radices absque stipite; distinguntur à prædictis Fungis colore, figurâ, & modo substantiæ: nec sunt adeo frigida & humida: & meliora habent medullam solidam & altam, & nascuntur in locis solitis producere incolumia, & præcipuè arenosis. Quæ verò habent medullam tendentem ad opacitem sunt humidiora.

In-

Interim amicus quidam meus, cui Mutio Caponeſco nomen, Aſclepiada Samnîs, has mihi ſuas Tuberum obſervationes fecit communes. Proveniunt, inquit, in Samnio prope Nurſiæ civitatem atq; etiam aliis ejusdem agri locis petrorſis & montoſis terna genera Tuberum, quæ vulgo *Tartuffi* dicuntur. Alia quidem iſtorum ſunt globoſa, inæqualia: externè coloris nigri, cum cortice prope membraneo, quibusdam diſtincta ductibus exilium venularum, internè verò ſubruffi; guſtu ſuaviora, quàm reliqua. Alia ſunt etiamnum globoſa, ſed non ut priora, ſic inæqualia, cortice donata coloris inter album & nigrum medii: intrinſecùs autem totâ ſui ſubſtantiâ ſunt alba: quæ quidem edendo ſunt, licèt non ita ſuavia guſtu. Plurimùm autem reperiuntur in vineis, tranſplantanda ceparum alliorumq; modo. Alia denique naſcuntur in campis, ambitu minora, ovorum non excedentia magnitudinem columbinorum, munita per interiorem faciem amiculo nigro: ſubſtantiâ internè candidâ, quæ cocta igne redditur opacior, & fuſcidula, eſt autem his externa facies æqualis figuræ ovi: gratiſſimus ſapor: neque deeſt radicula, qua ſuccum è terra trahant ſuum. His educitur & ſuo tempore quidam flos ſambucino ſimilis. Dulcis hic triplex eſt paſtus ſuibus, roſtro ſagaci perpetim hæc hinc inde quæritantibus. Hæc de Tuberibus noſtratibus brevi Caponeſco relatore.

Tuberum genera terna.

I.

II.

III.

Verùm aliter Alphonſo Ciccarello Lib. de Tuberib. cap. 4. Tuberum genera deſcribuntur quaterna. Nam aliqua ſunt ſubruffa, nigro cortice, guſtu injucunda. Alia ſunt candida, nigro cortice, inſipida.

Tubera Ciccarello quaterna.

da. Tertia sunt cinerea, nigro cortice, & aliis sapidiora. Et alia sunt nigra, cortice item nigro, & crispo, aromatica, sapore dulci, & admodum sapido, cæteris præstantiora: quæ magnatibus maximopere in cœnis expetuntur. Hæc primo Mævenas auctor: qui mox, quasi se correcto, professus est unum Tuberum esse genus: quod sic placitum Dioscoridi, Galeno, Oribasio, Aëtio, Paulo, Rufo, Aretæo, Razæ, Avicennæ, atque aliis.

Iacob. Veckerus de Tuberib. Cæterum à Jacobo Veckero in Medica Syntaxi ætiologicè collectæ sunt hæ Tuberum notiones

1. *Frigida sunt & insipida.*
2. *Aqueum præstant alimentum: crassius autem quàm Cucurbita.*
3. *Sunt succi boni Galeno.*
4. *Melancholici succi Avicennæ.*
5. *Facilè corrumpuntur in ventriculo.*
6. *Ægrè concoquuntur.*
7. *Colicam pariunt.*
8. *Venerem excitaut.*

Tubera eduntur elixa in aqua & sale brevi tempore: deinde abjecta aqua priore rursus in aliam calidam translata, additis oleo, butyroue, pipere, zinzibere, & pauco aceto. Nec alia de his iste. Multo plura Ciccarellus in suo de Tuberibus Opusculo cap, 8. 10. 12. 13. 14. atque aliis. Tradidit & de Tuberum natura, & præparatione gallice des Ruffes; sed falsò de Tribulis inscripto cap. 10. lib. 5. de alimentis Jac. Fontanus hisce verbis: *Albis præferuntur nigri, si magni sint, inæqualem habent corticem, & durum, sintque recentes, & naturalis odoris adhuc participes, calidi sunt, & humidi in secundo omnibus juris generibus facile admiscen-*

ſcentur: cocti, & crudi poſſunt comedi, ſed non laudatur eorum ſapor. Multum gignunt ſeminis, licet alimentum, quod ex ipſis provenit, terreſtre ſit, multos flatus gignat & ſucci melancholici magnum proventum. Nervis, capiti ſtomachoque nocent, & oris fœtorem inducunt, ex nimio eorum uſu Epilepſia oritur, & Paralyſis. Ut hæ noxæ corrigantur, lavari debent vino tum coqui ſub cineribus, & bene mundati cum oleo, pipere, ſale, limonum ſucco, aut auranciorum, poſſunt etiam coqui in pingui iusculo cum pauco cinnamomi, comedi debent ſub finem paſtus, vinum purum ſuperbibendo. Ita Fontanus: nunc poſtremum, qui fuerat à principibus primus quaſi, perorantem pleniſſime ponemus Simeonem Sethi, qui in libro de Cibariorum facultatibus ſcripta reliquit hæc: *Tubera* (τὰ ὕδενα) *frigida ſunt ſecundo gradu, humorem crudum gignunt, mali ſunt ſucci, permultique eorum nimio uſu colicos morbos, & Epilepſiam, & Apoplexiam nacti ſunt. Oportet ergo antequam coquantur accurate, diligenterque curare, aquaque per aliquot horas madefacere, mox ſale, Origano, rutaque in aqua coquere, cocta condire oleo, thymbra, pipere, & Garo. Horum frequentior uſus colicos inducit morbos, & coquendi difficultatem; ſicca autem ſi edantur, nocentiora ſunt, difficilioriſque concoctionis.*

Hæc de coquinaria Tuberum conditura. Cæterum ex Medicinali ſuo quopiam Apparatu. En Tibi Serapium de Tuberibus Leonhardi Floravanti Bononienſis Lib. 2. Phyſices cap. 10. deſcriptum.

Tubera ſunt germina quædam terræ, quæ cyclaminis modo & figura producuntur: natura calidiora, & ſtomacho amica: cujus imbecillitati bellè conſu-

 lunt:

lunt: lotium cient, calculos atterunt renum atq; alia pleraque commoda coctioni inducunt. Ejus Serapii conficiendi modus certè non operosus hic est.

Syrupus è Tuberibus.

Tuberum suo cortice liberatorum libræ ad manus sunto quaternæ. Melissæ libra. Cardui Benedicti libræ octonæ. Ferveant in aquæ s. q. dum residuæ sint libræ ternæ: quæ primùm colo demissa, valida manu mox expressa, tertiò postquam resederint, pittaciolo, ut moris est, destillata servantur in syrupum, quorum in singulas libras addito Aquæ stillatitiæ Mellis drachmam, spiritûs vini unciam mediam. Condiuntur moscho & aqua rosacea quanta videbitur. Quæ quidem conditura difficilè corrumpitur: quandoquidem Tuberis natura illa est, ut acorem non sentiat.

Syrupi è Tuberibus vires.

Remedio est Syrupus cunctis penè malis interiorum partium. Corrigit harum intemperaturas, sanguinem reddit purum, venerem excitat, aliisque facultatibus pollet, per quas in Hispania & Regis Catholici aula memini me curasse valetudines longè gravissimas. Potui sumitur syrupus unciis binis calidiusculus: quo sumpto deinde non priùs pransurus est homo, quàm elapsis horis quaternis: nec usui sunt edulia humentiora, aut putredini obnoxia, ut quæ vim hebetant medicamenti. Quòd si ipsum catharticum fortè fortuna parare vel sudorificum libuisset; utrumque equidem facilè præstare consuevi per hunc modum. Catharticum quidem feci Senæ foliis Polypodio vino decoctis & commixtis. Cum autem medicaminis usus est, potabitur calidus unciis binis: cui si in strato quiescens horis duabus indormiverit homo, satius sibi faciet. Adhibitus autem plusculis diebus abolet dolores, ulcera, scabiem, & plerasque

ali-

alias incommodas affectiones. Ad summum autem Tuberis proprium illud est, sedare malas omnes corporis immutationes, valetudinem inducere meliorem. Hæc ille.

Ferrandi Imperati de Tuberibus professio recitanda.

Supersunt ab his Ferrandi Imperati singulares observationes: quas equidem conceptis suis verbis, nec ulla parte immutatis, quæ vernaculo, sed selecto sermone fuere conscripta, recitabo. Porrò par & utrumque mirificum in his compendium & absolutio. *Gli Tartuffi,* dicit ipse, *sono vegetali, di forma globosa ineguali, generati sotto la corteccia della terra, di sostanza callosa, tenera, atta a nutrire. Nascono in luoghi arenosi, & tra le sterpi. Li nostrati crescono per lo piu in grossezza di melo con corteccia nera, ruvida, & rimosa. La sostanza di dentro è di color latteo, & sono communemente grati al gusto. Sono altri Tartuffi, che altroue nascono, di superficie liscia, pallidi più piccioli, ma al gusto sciapiti. Alcuni se ne ritrouano, che contengono entro di se arena, & brecciuole, ò altra materia. Il che loro auuiene, perche il principio della loro generatione è l'humore, che pigliando consistenza sopro di tal materia dopo di ciò cresce. Cognosconsi li luoghi, oue siano concreati li Tartuffi dalle rime, che iui fa la superficie della terra.* Hæc ille glossemate nostrate.

Athenæi Tuberum substratorum indicium Hydnophyllum.

Quibus alterum adde indicium per me Severinum, seu verius per Athenæum Lib. 2. Dipnosophistarum, Hydnophylli vocatæ herbæ, quæ supernascitur, quo substrata Tubera cognoscuntur. Quamquam hanc rem studiosè rimatus Carolus Avantius Rhodiginus Botanicus nostri seculi clariss. vix certi quicquam adinvenire quivit. Dubitavit verò aliquando ad me scribens vir solers, num fabula subsit. Cujus ego viri au-

auctoritate suadebar quoquo pacto. Verùm hanc suspicionem sustulit Scaliger loco ante citato, scribens, servatum in suo sibi Musæo Tuber cum stipite & oblongo foliolo. Alterum indicium ex Alphonso Ciccarello Libro de Tuberibus Cap. undevigesimo: quòd super Tuberibus terra matre fœtis quædam genera muscarum circumvolitare gaudent: seu vaporibus quidem allicientibus è calore putrido sublatis; seu quòd putrescentis circa locum materiæ vaporosæ altera pars in Tuberum procreationem abit: altera est muscarum procreandarum materia. Hujus quoque loci est, quod cap. 15. retulit Ciccarellus, audivisse se miram narrationem ex patre suo Claudio: se sæpius vidisse in agro Ceretano bajulum quendam solo visu Tubera adinvenisse. Itemque rusticum hominem quendam ductam suem rostro sagaci venata Tubera passim suffodere consuetam.

Tuberum indicium Ciccarelli.

Solo visu cognitus Tuberum locus.

Sus Tuberib. inveniendis dux.

Venio nunc ad tuam, Beslere, postulationem: quæ de Lapide Fungifero per nos enarranda fuit: redeoque ad Imperati modo recitata decreta. Quæ ipsa si conjunxeris his, quæ paulo superius ex ejusdem scriptis relata per nos fuerunt, apertissima apparebit tota sententia de Tubere Fungario, quam ipse professus est. Quam quidem quicunque sequetur, declaret oportet priùs (quoniam congener Tuberi ponitur Lapis Fungiferus) Tuberis ipsius genus analogum: quod primo quidem pertinet ad Tuber simpliciter dictum: mox vero ad Lapidem Fungiferum, qui certe vilioris & terrestrioris est ordinis: deinde oportet, ut doceat, qua tandem necessitate Fungifera illa cartilago (genus nominabo cum Porta, Callosam dixit Imperatus) debeat in genus Tuberis referri,

ri. Quam cùm minimè expoſuerit Imperatus; nos, qui ſucceſſimus auditores, exponemus.

Cauſa, inquam, multiplex. Prima quidem alta & laxa, ut in quam minimè plura genera rerum ordines contrahantur. Secunda ratio propior & adſtrictior: quia ſubſtantia videtur Tuberacea, nimirum colloſa tum Plinio, tum ipſi Imperato. Hæc quidem ſimplex eſt hujus ſubſtantia. Cæterùm eſt & his compoſita ex arenoſa portione, quæ communis eſt utriſque corporibus. Tertia: quia reſpondet color externus maximè i. e. facies pulla aſpera & rudis: nec non internus color, qui paucâ parte lacteus eſt, licèt pullo altero terræ colore interſtinctus. Ad hæc duritiei modus eſt medius inter duriſſimum & molliſſimum. Nam neque durus eſt, ut Lapis, neque mollis, ut Fungus. Medius quoque inter terram & lingnum modus. Adde, quòd rarius eſt utriſque corpus. Taceo, quòd vegetant utraque, & per ſemet excreſcunt. Utraque ſub prima terræ conduntur facie. Per hæc & alia fortaſſe pleraque plurimùm conſentire videntur Tuber ſimplex & Tuber Fungarium inter ſe. Hactenus hæc quidem Noſtratium Scriptorum de Tuberibus opiniones fuere: quas ſingulas ordinatim oportet expendi.

Nomenclatura per Imperatum impoſita rationes omnes.

Reſpondentes Tuberibus Tuberum Fungiferorum rationes & modi.

Primùm autem Lyncurium, ut iſti volunt, eſſe Fungiferum noſtrum Phyma (μυκητόφυμα nos dicemus) quis diu patiatur è noſtris omnibus, qui ſcimus noſtris in terris Lynces non extare, neque naſci, ſcimusque ſic affatim τοιάυτα μυκητοφύματα provenire? Nam neque ad pervidendos Lynces lyncei oculi requiruntur: neqne verum eſt in Ligurum oris copioſa eſſe Mycetophymata hæc: tantum

Adverſus eos qui Lyncurium μυνητόφυμα voluerunt.

 abeſt,

Strabonis credulitas, & receptio.

Fungi resecti pedunculum, in matrice residuum, lapidescere, falsum. Quam: quam Avantii doctiss. observationi adversum, pluribus experimentis mihi conprabandum est exactiùs.

Infirmum Imperati decretum nova nostra observatione.

abest, ut hìc crebri visantur Lynces: quod Strabo prodiit, à falsis narratoribus, credo, doctus. Neque etiam omnino verum, ἐκ τȣ̃ μυκητοφύματος Fungi partem pedicularem relictam in silicem, nisi extra terram, durescere: atque ita semper crescere Lapidem restibili fœcunditate. Neque enim, quod tradit Hermolaus, si de nostrate Mycetophymate, suas in manus delato, sicut certè videtur, tradidit hic idem; eam nos duritiem in reliquis Fungorum exsectorum observavimus in quibusdam φυμομυκητοφόροις Horti Camaldulensis. Verùm Imperati placita expendamus. Cujus quidem, ut pleraque omnia plurimum suadere videantur ipsam naturæ specimen referentia; nihilo tamen minus, si hoc mihi condanârint Imperati manes, aliud ab his est, quod credere, veriùs nominare debeamus. Nimirum adverti terræ dodrante obrutum τȣ̃ μυκητοφύματος molliusculum contrectatu, quod eminebat tuberosorum excessuum: quorum exemta portio postquam in arido loco servata fuit mihi, postridie forte recepta in manus, durata omnis lapidis formâ se obtulit, quod factum est, posteaquam humor, à madore terræ inditus, expirâsset in auras exsolutus.

Alia observatio nostra.

Spongiæ descriptio.

Aliud etiam observavi: consitum in hortis unum idemque μυκητόφυμα per Aquilonii venti flatus rigentium conctatu, quod mox per Austrorum afflatus cedentius digitis redditum est. Ita videlicet medium se exhibet utrique affectioni & duritiei & mollitudinis: quam vicissim accipit pro vario subeunte causarum incursu: non aliter profectò, quàm Spongia, quæ rimosis conceptaculis & multipliciter flexuosis anfractibus undique pervia novâ

qua-

quadam ratione vaſculi miro naturæ artificio fabrefacti complexis in ſeſe quacunque ſorte inſinuati deciderint humores, ab horum quidem liquido lævore nonnullam primùm induit mollitudinem ac teneritatem. Verùm iisdem buccis pro volentis arbitrio eliſis atque exhauſtis arentem rurſus adipiſcitur formam, rigentemque quem amiſerat, habitum reſtaurat. Hanc igitur hypotypoſin, nuperum hoc mentis idolum, quæſo Te, Beslere, ſequamur: eamque non ampliùs μυκητόφυμα, verùm σπογγομυκητόφυμα genus hoc fœtabuli terreni Fungipari cenſeamus. Porrò huic noſtræ novæ appellationi, præter hanc, quam dixi, ad durum & molle habitudinem æquam faverit corporis raritas prima, tum inæqualitas, tum color, tum alia, quæ mox ſubdidero; ſi modò quam hujus vegetabilis formam notavi, jam exponam. Corpus enim (quod plurimum fieri ſolitum eſt) cubicæ formæ terrâ ſuffoſſâ obrutum ad ſummum uſque ſed tamen extremâ aërem facie ſpectante, quæ tuberoſa eſt, variè ſubnigra, maculis釋 internè albicantibus aut cinereis, fungoſâ & fibroſâ ſpecie quadam ligni friabilis. Quali ad unguem denique forma deſcriptos vulgo circumferi ſuetos ſe vidiſſe refert Andreas Cæſalpinus Lib. 2. de Metal. cap. 45. Præterea ſapor & tactus mixtum quid tum ex ligno remollito, tum ex terreno pulvere coagmentum redolet. Quare hinc aſpritudo, illinc mollitudo offertur denti experimentum captanti.

Σπογγομυκητοφόρȣ comprobationes.

Cæſalpino deſcripta σπογγυμυκητοφόρου forma eadem ferè, quæ nobis.

Quod autem maximæ admirationi eſt, liquidò jam apparet hæc, de qua ſermo, non abjecta & vilis compago terræ, vel extrementum, ut Coſtæo, in hac alioqui re minùs conſulto, placuit, neq; natræ abor-

tum aut erratum; verum vegetabile corpus, nullo non studio curatum atque directum à Conditore, sive mentibus laboriosis exacuendis, sive corporibus nostris fructuose alendis: quod sollicita tutatrix natura legitimo circumtegmento munivit: non tenui, quod offensa facili detereretnr, sed crassiore & firmiore, per quod injuriis obsistere quiret. Ita scilicet istorum τῷ εἶναι provide cavit, ita usum spectavit opifex beata. Cæterum rugosam ei faciem indidit: quod factum credo una contrectationis & extensionis sua, qui σπόγγος est, commoditate ac necessitate. Præterea, quod amiculum si semel amittitur, ipsi sibi fossilis natura brevi restaurat, admirabile quoq; est. Fit autem subatrum hoc tegmen humoris portione, quæ extra suffusa fuerat, ab externo plurimum calore, ab intimo fortasse magis exhalatu exsiccata.

Legitimus huic fossibili tegmenti usus.

Color subater hujus fossilis.

Præter quas sunt & hæ observationes.

I. Primis quidem diebus surgit Fungus totus: secundis excrescit: tertiis consistit: quartis deinceps ne disperit quidem, sed quasi vietus obdurescit sic, ut fiat esui minus idoneus.

II. Referunt autem observatores nonnulli probati, pediculi reliquias insigni tum instrui duritie. Quam rem ut non miremur, facit illud Ciccarelli cap. 17. Libri de Tuberibus adnotatum: Tuber pondo librarum LX. miraculo servatum, lignosum, & aridum evasisse. Quamquam illud huic generi extra terram posito advenire, minus magna res videri debet, ut ante præmonui.

III. Incrementum ejus inter Fungos omnes enorme. Ex bipedali quippe substrato corpore pedali & amplius latitudine venit umbella.

Ne-

Necessum est fomento matricem humido nutrire. Siquidem amens illa Fungeas altori tibi escas foeneretur. IV.

Educta enim de germana sua terra, nisi refosso ampliter loco pristino, in quo sepelias universam, sepultamque contegas humo vel totam, vel tantùm non integram, singulos in dies irrigans aquà, fœturam haud tibi promittas. V.

Est autem, ut cùm minimè alitur, suo, ut dixi, humido privata contabescat, & extremè inarescat. VI.

Sic coloris quandoque varietas oritur. Nam bene lætis ac vegetis hisce fœtabulis junioribus fortasse color est, qualis ab Imperato describitur, tuberaceus videlicet: senioribus verò, aut negligenter cultis fæculentus i.e. subrufescens & rancidulus i. e. ligni amplè corrupti color est. Quamquam sunt & qui terrarum procreatricium diversitate, vel ligni, quod putrescit, habitudine prima colores fieri vel hos vel illos volunt. *Coloris varietas unde.*

Porrò Ruricolarum est opinio, qua volunt ex confectis particulatim Fagi segmentis, & diu vel humore terræ vel imbre cœli computrefactis procreari per silvas ejusmodi vegetalia, quod & cortici Populi vel albæ vel nigræ particulatim conciso & sulcis stercoratis mandato fieri, scripsit in 2. quo de Populo Dioscorides. Quam quidem transmutationem ut Fago advenire quemadmodum & Populo non dubitarim; ita perpetuam hanc Mycetophymatis procreationem non concesserim planè. Verum hæc atque alia pleraque ad pleniores & certiores nostras observationes servo. *Agrestium opinio.*

Observatio quoque nostra est: quodcunque aut

qualecunque sit hoc corporis (est autem meo quidem judicio radix: non aliter sanè quàm Tuberi sola radicis forma tributa est,) sive longinquitate temporis, sive loci importunitate, sive aëris ambientis insolentià, sive nimio aquæ madore, sive alia quacunque inimicâ circumstantia corrumpi sic, ut digitis atteri, & luti, cui ferrugineus color sit, modo conformari queat, ita videlicet lenis, ita mollis, ac prope cerea putrefactu redditur suo, Quæ res ostendit scilicet haud Lapidis fossilis substantiam aut terream absolutè. Talis quippe neutiquam corrumpi visa est: neq; corrumperetur præ summa sui siccitate. Verum quia mador nonnullus inest, & σπογγοειδὴς i. e. molliusculum potius quàm lapideum est corpus, ad hunc modum luti formam acquirit putredine.

Verum enim vero illud addi oportet, hanc eandem ceream, seu dicam verius, lutiformem diathesin haud diu servari: verum si diutulè digitis atteratur, molliusculum illud & figulare corpus minimis subinde momentis exarescere & in friabiles quasi arenarum particulas facessere. Adeo verum est scilicet inter duritiem & mollitudinem medium seu neutrum hoc vegetabile esse.

Verumtamen haud plurimum affundendum est humoris, ne nimium diffluens inde conteratur vividus ejusdem calor, & paulatim emoriatur.

Ad summam enim, ut Fungiferum edendis suis germinibus proficiat, ad victum ejusdem & vitam, qui sibi natura comparati sunt, spectare colentem oportet. Videris enim hos in silvis sub fagis & sub frondosis aliis arboribus, opacis videlicet locis ex arborum frondibus udo nativo maceratis ali, vigere, germi-

minare feliciter. Ad alia verò loca traductos non item: nisi quàm simillimæ sint sedes mutatæ.

Hac igitur naturæ norma proposita facile apparet procuranda eorum conservatio situ locorum non arenti, sed pinguiusculo, qualis & Fungis omnibus communis est: in opaco magis, quàm in aprico, secluso solis omni collustratu, sub australi vel meridionali ora potius, quam *S*eptemtrionis. Humor autem, quo nutriri debent hæc vegetalia potius intrinsecus, quam extrinsecus, ipsis esto, h. e. cui genius ipsius faveat, non cui reluctetur. Hæc quidem probabilis nostra conjectura super hac re fuit; consentiens alioquin his, quæ rerum periti de cultu Fungiferi refossi consulti retulere. Cæterum quæsita rerum & temporis occasione certiores ac potiores in dies observationes ejus rei comparare licebit.

Verum jam satis de Fungi matrice dictum est. Nunc de Fungo ipso pauca. Portio Fungiferi triplex. Una, quæ snb terra, radix & fibræ colore pullo. Secunda pedunculus albo luteus. Tertia Fungi umbella. Singula describamus. Radix propemodum arborescentem processum refert. i. e. indivaricatum: scissilis est, & geniculata, ut Zinziberis Penæ, Iridis silvestris Matth. Iridis, Chamæiridis, & Iridis Polyanthes. Radicis extimæ fibræ sunt veluti capillus tenuissime, ac variè implicate crispeque, quales ad unguem stipitis Oryzæ sunt paleæ minutæ. Fungi germen primum & stipes, si plenis suis numeris adoleverit, digitali usque longitudine attollitur: infimo pediculo nixus, quo magis terræ propinquat, gradatim tenuiore. Cui Fungo primum erumpenti vesicula major est gemmæ vitis magnitudine, aut paulo majore: quæ

Fungi partes tres.

Radix.

Stipes longus adultus.

Fungi primo exortus.

quæ digitis compreſſa reddit humorem aquæ ſpecie, ſaporis aciduli guſtu. Eſt autem Fungus facie, qua cœlum ſpectat, umbilicata & levi: inferiori vero continenti ſerie diſtincta punctulis quam creberrimis & alveolis minutiſſimis: quorum diligentiſſimum quaſi exſculptum obſervaveris non ſine jucunditate nec ſine formatoris Opificis admiratione. Quamqnam hæc & τοῖς ζωπύροις communis eſt effigiatio. Aſſervatus in Aſſula Fungus ſexto à decerptu die, ſuo ipſius madore reſolutus emarcuit, liquata quidem umbella, non ſic tabefacto pediculo Fungi proprio, ſolido ſpongiformi manente. Eſt autem eſu non ignobili, licet calloſiore, ut aiunt, manducatu. Hæc autem ſingula ſunt obſervata in Spongofungifero, quod in Divi Martini Carthuſienſis horto Munificentiſs. Antiſtes D. Joannes Baptiſta Bizantius meis his uſibus curavit alendum.

Fungei ſucci acidulus ſapor.

Umbella.

Novum aliud judicium & de Fungifero ſententia.

Hactenus hæc noſtra prior cura priorque meditatio fuit. Novum nunc ſequitur examen ac caſtigatior παλιλογία: in qua probabiliorem, ac firmiorem fortaſſe ſententiam de Fungea Matrice ſum prolaturus. Et rectè quidem, ni me mea mens fallit, nominavi Fungeam: quando talem hujus ſubſtantiam declarant pleraque multa: quorum primum illud fuerit, quod Tuber hoc & τὸ φύμα luculentam analogiam & ſympathiam habet ad lignum i. e. ad arborem, quam hederæ more ſequitur: amatque circa arbores, quæ ſunt Ilices, Orni, Tiliæ, & Fagi, umbroſa cacumina, & opaca, principio ſata, propagata, converſata, & ævo longo conſervata. Adeo, inquam, ligno eſt analogum Fungiferum vegetale, ut multis impoſuerit, volentibus, ex arboreis ſegmentis diu corruptis ge-

Ratio I.

Ratio, II.

genus hoc erumpere: deinde quod ligni putrescentis modo Fungum de sese edit & emittit: qua eadem putribili affectione & ortum Fungo communem habet. Præterea vel Imperati testimonio analogum est Tuberi. Quod Tuber ἀναλογεῖ καὶ ἀδελφίζει pro confesso Fungis adeo, ut sub uno eodemque genere conjiciantur à Scribentibus: & jure merito quidem: cum complura habeantur in natura communia, quæ facile cuiquam ex relatis possunt apparere. Quid quod externa substantia vegetans, & in sobolem perpetuo gliscens odore, colore, sapore fatuo, videlicet contrectatu, germinibus denique prodit se Fungeam: idest molli quadam duritie, vel dura mollitie, quæ Cartilago est Portæ, Callus Imperato. Quoniam autem germina nominavi: una obducta Tuberi inter alias est particulá, quæ crustam refert & ligni-formes Fungos in Tiliis & Fagis oboriri consuetos: qui humano postmodum opificio comparantur in fomites igneos: quos ζώπυρα Græci vocarunt. Refert etiam, ut adverti, substantia fibras venasq; Fungorum liquido sic, ut illud observanti non liceat ambigere de Fungi natura.

Ratio. III. *Ratio. IV.* *Ratio V.* *Ratio. VI.*

Hactenus ex multis monstrata τῆ μυκητώδους corporis est idea: quod ipsum, quæso Te, cui satius ordini conferas & componas, quam Fungorum? Porrò si genera universa percurreris, non aliud porro videbitur, quam Fungus immersus & obsitus solidiore compage corporis: hic μυκητοταφείς dicetur, vel, si mavis, μυκητογεοβύθιος ζημοτῶ: per fermentum conglobatus, spiritu ζημώδη agitante & commiscente terrram ligno putrescenti analogam, una cum crasso, viscido, & pinguiore succo, quem Plinius arborum pituitam appellavit Libr. 22. cap. 25.

Qua noſtra deſcriptione atque opinione per omnes cauſarum ordines, uti vides, probata licebit unicuique facile problemata & quæſtiones complures
I. Problema. reſolvere. Nam quod excreſcat, ut Imperatus ait, in centum librarum molem: tum id quidem in ſpongioſo corpore continuo ſe dilatando, Fungi genius facit, & ſpiritus, ſi me audis, ζημώδης, tum ſubſtrata initio terra συγγενὴς & concordans, tum ſucci ubertas, tum uliginoſi loci proportio: poſtremo, ſed non poſtrema energia ignis ſubterranei, qui noſtris hiſce cœli tractibus viget; quam rem prodidit memoriæ Strabo Lib. 5. Geograph. & hoc auctore prior Pindarus πυθίων initio fere. Geographi græci verba Latina ſi volueris, hæc ſunt. *Probabiliora ſunt quæ Pindarus dixit, ex iis, quæ apparent, ratiocinari orſus. Apparet autem totum maris trajectum, qui à Cumis ad Siciliam uſque pertingit, ignitum eſſe, & in profundo habere cavernas quasdam, & inter ſeſe, & continenti conterminas. Quamobrem & eam Ætna, quam omnes memorant, oſtendit ſui naturam, & Lyparæorum Inſulæ, & loca Puteoli, Neapoli, Bajisque propinqua & Pithecuſæ. Quibus conſideratis Pindarus toti iſti regioni ſubjectum ait Typhonem,*

Cujus pectora nunc premuntur hirta
Littorum tumulis; mare, quæ profligant
Cumarum ſuper urbem
Ipſiusque ſolo Trinacriæ. Hæc ille.

II. Problema. Inde igitur eſt, quod noſtro duntaxat cœlo, nullis aliis ſub oris genus hoc foſſilis reperiatur: quod no-
III. Problema. ſtrum alterum fuerit Problema. Tertium eſt: quod arborum ſurculos, lapillos, atque alias terræ quiſquilias in hoc concremento repereris. Hæc autem ſola ſpiritus ζημώδες eſt corraſio. Quo-

Quoniam autem cum Tubere Imperati Fungario σπογγοπετρομυκητόφορον noſtrum contulimus; conferamus utrumque alias abſolutè i. e. nulli attribute: præſtantiam utriusvis curioſe diſquirentes: ut nullus profecto laboris hujus ſit exceſſus, quem nos amplectentes Beslero noſtro non expleamus.

Ex altera quidem parte videtur Tuber Terræ nobilius: ut qui fructus teræ jam terminatus, & uſibus hominum i. e. alendo comparatus: item medendo præter quam ornando accommodatus. Deinde forma dignius & ſincerius, quam Fungiferum noſtrum: quod alioquin informe ac deforme, quin etiam bicorpus, aut etiam tricorpus eſt, ut monſtratum fuit. Quare imperfectius & emendicatius eſt. Hæc ſua Tuber terræ jactat dona.

Nihilominus contra Fungiferum nobiliora ſua facit bona: quod plantæ perfectæ propius ſit: quippe inferne ſuperneque vegetat, & fœcundum eſt ſingulos in menſes, aut ſaltem binos.

Præterea hujus effectio elaboratior, operioſior & numeroſior eſt: ipſum vero firmius & perennius: ad cultum, altum, medicatumque mortalium ſemper aut ſæpius utile.

Ad hæc inſignius, & mirabilius, admirationemque alens pluribus modis, qui per nos ante conſtitere. Quare jucunditatem cum utilitate complectitur. Quæ & quot dotes Tuberi non inſunt utique.

Obſervabilior, & ſpectabilior in dies ejus ſobolis eſt progreſſus.

Principibus viris carius & ſpecioſius: itemque philoſophantibus, ut Beslero, magis proſecutum. Denique ſemper & indiſtincte melius.

Quibus jam omnibus de Fungiferi natura θεωρουμένοις atque discussis, deinceps hæc atque alia pleraq; Problemata, Beslere peritissime, facili per hanc nostram rationem negotio resolveris. Cæterùm nostra appellatio, ac de idea fossilis opinio discernes etiam pari felicitate quàm longè præstet Imperatianâ: quando nos univoca & συγγενῆ producimus: in Imperati verò opinione Fungum inter & Tuber tanta est disparitas, quanta duorum generum æstimari potest ἀλογία: & præterea tanta est distermina-tio accidentium, & numero & gravitate spectabilis; ut pigeat me nunc rèferre, tum longo enarrandi tædio, tum Præceptoris alioquin consultissimi reverentiâ. Præstat multò gravissimas & extremas aggredi observationes, quæ per Analyses Hermeticas compertæ fuerunt & mihi & Josepho Donzellio Neapolitano τῶ ἐργατῶν Spagiricorum primo, meo & egregii Viri Joannis Georgii Volckameri amicissimo: qui suapte manu rei voluit totius allaborator esse. Igitur pandam ordine, & ad amussim τὴν πραγματείαν, ut se prodidit per tractando massam Fungiferi ruditer contritam, pondo libra. Vas vitreum vix inflexum ventre nonnihil amplo superpositum est igni, principio quidem non admodum multo, mox vehementiusculo. Propulsæ descenderunt stiriæ quipiam humoris pellucidi, sapore fatuo. Postmodum auctiore igne visus est prolici liquor luteolus, fuscidior, guajacinæ destillaturæ similis, qui guttulatus dum pergebat, vidisses plurimum in excipulo vase undique fumum album circumfluere & attolli, non aliter, ac si chalcanthi spiritus elaboraretur. Quo temporis puncto dum vas excipulum vehemen-

De nostra appellatione atque opinione judicium.

Administratio alchymistica.

Aqua fatua.

Oleum Guajacinum.

mentiſſimè exæſtauret, refrigerari per nos continenter & contemperari, donec prodierit ejus aquæ libræ ſemiſſis, paſſei coloris, odoris, & ſaporis eccriſi Guajacinæ adeo ſimilis, ut hanc atque illam extillationem in æquis phialis æquè plenis haud diſcreviſſem equidem, ac dixiſſem numeris omnibus æquas. Simile quoque licèt aliquanto craſſius oleo Guajacino per vitrum extillato, viſum eſt excipulo adhæſiſſe oleum, quod ad proximam flammam adhibitum illico exardebat, quod oleum tamen præ materiæ paucitate paucum & ipſum fuit. Fuit autem, quæ deſtillatione defluxit, aqua cum ſpiritu cumque oleo commixta: quod factum eſt, certò credas, una ignis violentia, quali alioqui aut quanto ad extillandam materiam craſſam & terrenam fuerat opus. Exacta eſt hæc omnis opera ſex horarum curriculo. Quo tempore diſrupto vaſe repertus carbo aterrimus, ſic manus inquinans mordicus, ut vix aqua elueretur. Ex quo Carbone comparatus ulteriore igne cinis contritus, colore pullo i. e. proprio terræ, miculis ſcintillantibus pleriſque nitidus eſt. Cujus, & Carbonis, & Cineris itemque Salis fixi mittuntur particulæ, Qui Cinis quantum eſt digitorum attritu lævis, tantundem eſt peracris & aciduli guſtatus linguæ: adhæſus quoque firmioris, quàm una aut altera hora aboleatur.

Spiritus.

Sal exceptus eſt, ſapore quidem acerrimus, quantitate perquàm modicus: multo major Olei portio prodiit, Spiritus, quem vulgo vocant, maxima: Cineris verò inter omnes partes uberrima. Qui Cinis æquè ac Spiritus acore nobili atque inſeparabili tincti manſere. Ut etiam atque etiam confirmetur animus

Sal.

Portiones principiorum ſeu priorum corporum cunctorum.

mus in ea opinione, quod fermentator spiritus πᾶν τὸ πρᾶγμα crearit. Cujus acoris ergo fit etiam, ut præclarè λιθοντρίβον natura sit hoc fossile. Confirmemur item oportet ex eo, quòd olei guajacini, quin cujusque destillati ligni refert odorem, colorem, saporem, vigorem; ut stabiliamus, & Fungeam & Ligneam hujusce fossilis substantiam, h. e. materiam, formam, uno verbo, naturam esse.

Confirmationes placiti nostri cumulatissima.

Peroratio.

Quæ nos ad hoc tempus commentari de hac re primi valuimus. Alias de eâdem fortasse per otium plura & meliora. Tua jam, Beslere, solertia ex cædua nostra silva longè majora & graviora lignabitur. Interim quòd ad medicinales istorum vires attinet, sic habeto. Capto mihi Spiritûs è Fungifero extillati experimento, vulnerarium hunc compertum: & vulnerarium sic probatum, ut ejus ope solius ex umbone, qui ad folliculi lusum cubito obducitur, per vim illiso vulnus inferiore labio transfossum curarim equidem quatridui spatio. Fungi autem arefacti pulvisculum audivi Medico cuidam in Calabris usitatum felici Pleuritidis & Nephritidis remedio: quòd abscessum aut maturè dissolvit, aut suppuratum jam disrumpit ac purgat. Pauca hæc & rata medicaminis hujus sunt effecta. De cujus ego virtute mihi polliceor majora, quæ cùm patuerint, non ero lentus adnotare, ac sedulæ tuæ, Beslere, expectationi significare. Bene vale. Scribebam in Museolo meo Neapoli paucis aliquot ante Calendas Decembres MDCXLII.

Medicinales Fungiferi virtutes.

DE

DE LAPIDE FUNGIMAPPA
HYPOMNEMA
MARCI AURELII SEVERINI

Ad

Eruditissimum Virum & Medicum eximium

JOANNEM SIMONEM A GRATIA,

Gratiosum Amicum suum.

Generationem agnosci Lapidibus novum non est: seu quidem hanc edant, seu recipiant. Naturæ nimirum omnipotenti placito summi Conditoris arduum est nihil. Sic, quod ad prius attinet genus, Mythologi prisci, qui singula naturæ facta sub certis figmentorum imaginibus obvelârunt, Hominum mortalium sationem è saxorum soliditate deduxerunt: atque adeo Virgilius Georg. 1, cecinit, *Progressa dissertatio à duplici Lapidum generatione.*

> *quo tempore primùm*
> *Deucalion vacuum lapides jactavit in orbem:*
> *Unde Homines nati, durum genus.*

Generatio materialis.

Quam rem, credo, commentus est Poëta naturæ nostræ indicandæ ergo: quorum manus, labores improbos in artibus exercendis quotidie sustinentes, duriores perstant ipsis lapidibus, qui atterunt in dies atque in annos, non attritis nervis nostris. Lapides quoque, sicut jam pridem audisti, Fungos umbellatos è sinu suo produnt. Rursum autem & stirpes quasdam edi de saxis receptum est etiam à doctissimis Peripateticis Nimirum quòd tum ex aliena lapidi mixta materia, tum ex altera intra lapidem insinuata manare liquores ac pullulare plantas observatum est. Hactenus attigimus energeticam i. e. ab ipsis non ex ipsis conditam pro-

procreationem: si modò energetica est hæc functio, non eidem analoga, quod liberiùs quispiam admittat. Verùm de altera procreatione, quæ per accretionis & adjectionis coagmenta fit, jam me compono dicturum.

Generatio per accretionem.

Descript. Lapidis Fungimappæ.

Est Lapis, de quo agitur, Coticula parva, ovi anserini longitudine, sed eodem complanatior. Si perconteris de magnitudine cotis, unciolas tres examinata pependit. E cujus diametro circumquaque surgit seges capillamenti, recti, digiti pollicis infantis longitudine, colore candidissimo, rigentibus setis: quæ cuspidulæ extremæ, siquidem, obtutu diligenti & acri spectentur, acetabula & cotyledones referunt exilissimos. Visa est nobis hæc habitudo tota barbam canam referre. Quibus tamen pilis instructissima cos plurimâ parte deglabrata est: seu quidem extremo squalore collapsis: seu frequenti manuum attrectatione detrimenta passis. Cæterùm hæc fila dentibus attrita gustatum linguæ salsum excitavere, terreumque echini marini spiculorum sensum stridescentem reddidere. Qua delapsi parte capilli, facies totis asperior & hispidior: ut cognosceres inde relicta vestigia decussorum pilorum. Quamquam indicâsti mihi scitissimis literis tuis, Simon Gratiose, silvescentes saxo multos ac tenuissimos quasi capillos summis suis apicibus tenus communi obductos umbellâ, & convexâ propemodum fungeâ patellâ. Quam ob causam Fungiferum an Herbiferum Lapidem ambigere Te, disertis verbis es professus. Qua cæteroquim umbellâ non compertâ credidi facilè longinquioris agitatione vecturæ decussam. Hac igitur τῆ ἐπιγεννομένη particula, quam non vidi, suppositâ, licenti in re nova vocabulo ausus sum vocare FUNGIMAPPAM: quòd Fungea soboles mappâ quadam inductâ supernè contegatur. Ipse, Simon, qui polles ingenio tam præstanti ac tam perspicaci, si nomen aptius inveneris, quæso Te, non gravatè substituas & accommodes. De quo Naturæ lusu quid judicem stricto verborum compendio sum dicturus.

Fistulosi stipites Fungimappæ.

Sapor stipitum degustatorum.

Facies silicis deglebratæ.

Appellatio Fungimappa.

Est

Eſt hic Siliculus aliùs longè naturæ quàm Fungiferus, aliàs per nos enarratus. Hic nempe parit interiore principio Fungos: Fungimappa] verò, præterquam extrinſecùs, ab ſe nihil habet. Enimvero per alienam accretionem pari ſegetem hanc indubiè puto: non aliter quàm in multigenis corporibus acceſſiſſe concrementa notavit in aureolo de Sponte Naſcentibus Opere diſertus æquè ac ſapiens Fortunius Licetus: quo nos auctore plurimùm uſi ſumus. In Plantis quippe ſunt hæ generationes. Corallium, marina ſtirps, ſuper fictili radicibus actis germinavit. Palma in lapidea baſi ſtatuæ Cæſaris Dictatoris, quæ in Trallibus fuerat, orta eſt. Ad hæc in aris lapideis coalitas ſtirpes: in Lyſandri ſtatua concretam coronam ex herbis aſperioribus legimus. Denique Filix, ſeu Palma Filicis imagine, Abies marina, Fucus capillaris, & alii Fuci, aliaque adnaſcentia germina Ferrantis Imperati, ad naturam omnempernoſcendam parati, ductoris olim ad Botanicen noſtri clariſſimi. Hæc de ſtirpium genere. Ex Animalibus verò. In Cervi cornu enata Hedera viſa eſt: atque ex cornibus arietis Aſparagos expullulaſſe: nec non ex Cranio humano Corallium & Muſcum ortum inveniſſe: & è dorſi ſpina enata planta eſt, cujus ideam apud Illuſtriſſ. Equitem Caſſianum à Puteo videre eſt. Cæterùm ut de Metallis ſermonem compleamus: ex æreo Tripode Platanus aliquando proſiliit. Ex ænearum ſtatuarum capite nata herba Cephalalgiæ conſuluit. Et in medio marmore ſubortam vixiſſe viperam tempore Martini V. Pontificis compertum eſt. De quibus ortubus omnibus perhibuere primùm Veteres Hiſtorici: mox Cl. Fortunius Licetus Lib. cit. de Sponte Naſcentibus Lib. 3. & 4. Nos de noſtro Fungimappa veſtigemus jam aliqua. Certum eſt hujus procreationem in ſaxo convenire cum his, quæ dudum relata ſunt de coralliis & ſtirpibus, quæ in ſtatuis lapideis concrevere. Quorum aggenerandorum & educandorum ratio communis expoſita primùm eſt ab Ariſtotele Lib. 4. de Plant. cap. 44. Cujus verba ſunt hæc:

Fungimappa aliud genus, quàm Fungiferi legitimi.

Generationes variæ per accretionem.

Privata de Fungimappa diſſertatio.

Arist. doctrina de his quæ Lapidibs innaſcuntur.

Planta igitur, quæ in ſolidis lapidibus naſcitur longo tempore contingit. Qui enim in illis comprehenſus eſt aër, aſcendere nititur. Dum autem viam non invenit ob lapidis fortitudinem, redit, ſeque ipſum aëer calefacit, & humorem, qui in lapidibus eſt, reliquum trahit ſurſum: exitque vapor cum humore illo cum partium lapidis minimarum reſolutioue. Etenim frequens mos lapidibus eſt, ut eos ſol juvet per ſuam coucoctionem. Et ad hunc modum ex illis Planta fit: quæ non aſcendit, niſi propinqua terræ aut humori fuerit. Nam plantæ ſubſtantia terrâ indiget, & aqua atque aëre. Conſideretur itaque Planta: & ſi prope ſolem fuerit, naſcetur celeriter: ſi verò ad occaſum Sol fuerit, tardabitur. Hæc Ariſtoteles.

Enarratio dictorum Arist.

Cujus ut ſenſum aſſequamur, intelligere nos primum oportet, ad uniuscujusque corporis viventis obeundam procreationem, quemadmodum & in aliis omnibus, duorum interventu principiorum opus eſſe, calore, inquam, & humore: hoc quidem materiæ ſubſtratæ uſu: illo verò ut motore ac formæ productore. Et hic quidem ambiens aëris eſt calor: qui Philoſopho auctore, quia nusquam non eſt, & nuſpiam non ſubit, comprehenſus intra lapidis prærupti poros evolare (qui ſuus levitatis eſt raptus) extrorſum conatus, per anguſtias loci cohibetur. Egreſſum autem & regreſſum identidem longâ die factitans, partim agitatione iſtâ, partim accedente nulla ventilatione concaleſcit. Interim, quam attrahendi facultatem calore comparavit, hac & humorem, qui lapidibus acquiſitus eſt, ſurſum attollit, dum exeundi viam inveniat. Acquiſitus, inquam, humor adventitius, ſive qui per venas inaſpectabilis lapidem penetrat & pervadit. Inde prodit vapor, & aëre craſſior factus, & remixtus humori, ſub quo fuerant multa ſtirpium corpuſcula, atque adeo particulis ſaxi minimis ab aqua guttatim illapſa,

illapſa, remollitis, atque in lutum reſolutis, calore ſolis agitante concoquitur materies ac temperatur ſic, ut in vitam diſponatur, ac in vegetabile deducatur. Hæc Philoſophi ſummi fuit ſententia: à qua qui eſt, qui diſcrepare ritè queat? Equidem, quod ad Fungimappam noſtram, ſeu Fungeam in ſilice ſegetem pertinet, perſuadeo mihi, non abſimilem, quàm Coralliorum eſſe generationem: quæ naſcuntur in profundo maris, ſaxis aut teſtis adhæreſcente materiâ quadam glutinoſâ: quam intruſus calor, & alter ſolis in altiſſima vada penetrans, ubi præparaverit donaveritque calore convenienti, requiſitâque ad vitam temperaturâ, continuò congruentem in hanc formam elevat extenditque. Pari hercle pacto noſtra Fungimappa ex materia lenta, craſſa, halituoſa copioſiore atque humectiore prognata, ſubinde multos in culmos atque in unam quaſi ſtolonum ſobolem educta, uberiore fortaſſe agitante ac diſpertiente avenulas calore ſuppetente ſub meridionali alioquin cœli ſitu, ſole aprice ſpectante: qualis ad unguem eſt Japyga plaga. Quoniam autem crebræ ſegetis extremi termini tantùm non ſe mutuò contingunt; ex dilatato de oſculis, quæ nuper deſcripſimus, humore glutinoſo coaleſcere Mappa facilè potuit Fungeaque Umbella: quæ una ſanè complecteretur atque contingeret univerſos pedunculos atque culmos: tales enim cùm teneri forent, opinandi videntur, quando fiſtuloſus ſpectantibus acutè oculis ſeſe efferunt. Jam vero univerſi corporis particulæ primum quidem vegetalium, ut credi par eſt, teneritudine, ac lenta flexura donatæ, dum humor hæc aluit, manſere; mox eædem ſeu fluoris vicinia, ſeu vapore deſtituta paulatim exareſcentes, atque obdureſcentes, demum in vigorem, & petream formam ſeceſſerunt; ac ſi Meduſa ſpectaviſſet, vel aqua petrifica noſtratis Acerræ, quæ quatuor ab urbe Neapoli lapidibus diſtat, imbuiſſet, ac ſaxeo de genere reddidiſſet.

Ut inductus vegetali rigore.

Acerranæ aquæ petrificavis.

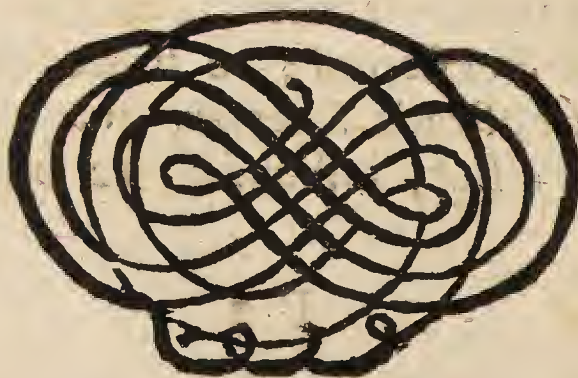
Hæc noſtra meditatio, hæc inſcriptio, hæc enarratio prima fuit de Fungimappa, quam tua mihi humanitas Jane Simon ἐυχαριέςατε, dono miſit cariſſimo. Ego tuæ gratiæ quas rependerim gratias, niſi illas, ut naturam hujus omnem non ſupprimerem: verùm, ut cunque datur, in examen revocarem, examinandumque aliis primus hac quaſi arrhâ darem. Eam enim ob cauſam diſcuſſa mihi brevi res eſt. Licèt etiam & eo nomine, quòd apud doctiſſimum Virum, qualis Janus Simon eſt, meus & monſtrator & doctor, non pluribus res erat, quàm tribus explicanda chartis. Eloquentiæ ſapientiæque tuæ tergeminæ manus eſt, ut diſertiùs, graviùs, abſolutiùs ediſſeratur. Quod ſi vel otii inopia, vel curæ mordaces illud tibi negotii non permiſerint exequendum; rogatum cæteroqui te velim, ut ſaltem diligentem mihi pares rationem earum rerum, quæ ad examen ejus naturæ interpretationem obeundam requiruntur, ideſt locorum, temporum, modorum, unde lapis primum elementum generandi vegetantis conceperit; vim fabricandi ejus concrementi ſenſerit; quo promotore atque autore generationis, & mutationis univerſa momenta retulerit. Quæ tuæ, Simon, prudentiæ diſtinguere, ac dijudicare fuerit, ut pleraque ſubinde theoremata contemplari, ac problemata conjectari commodum ſit. Bene vale, & me ama, qui Te reverenter colo cum Baptiſta Capuccio, collegâ noſtro, viro, quem parcè laudare nefas eſt.

Adhortatio ad abſolutam enarrationem.

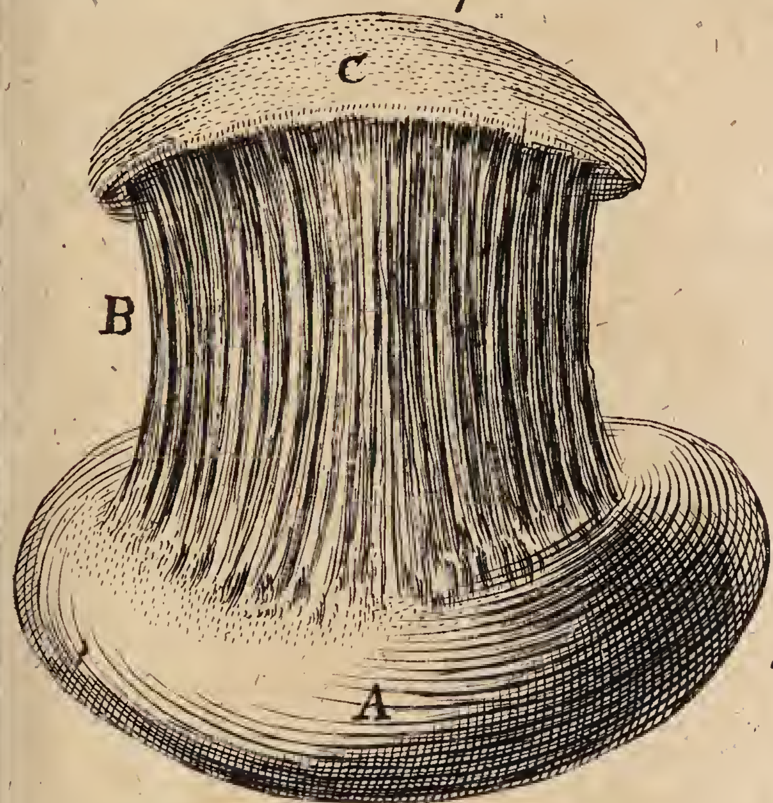
Deſiderata capita enarrationis.

Neapoli Idibus Jun. MDCXLIV.

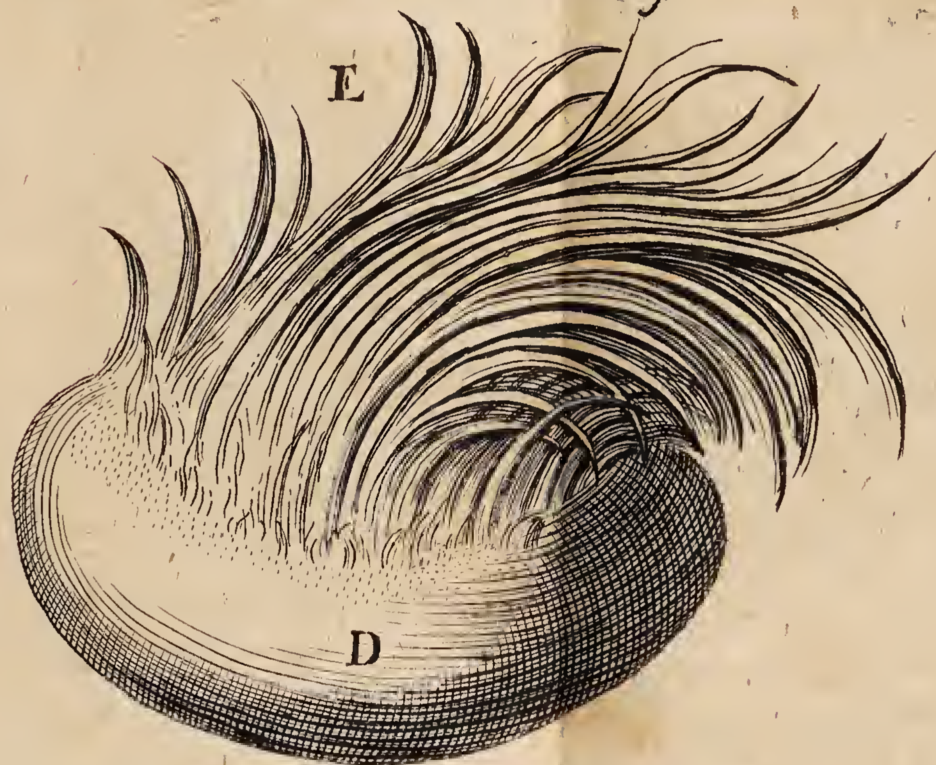
FINIS.

NGIMAPPA *cum superstite umbella.*

FUNGIMAPPA *discussâ umbellâ.*

A Siliculus substratus vegetanti locus.
B Stipites assurgentes.
C Mappa superdata.
D Siliculus vegetationi substratus.
E Stipites suâ mappâ orbati, ac propterea reclinati.